

Bölüm 4

VERGİLERİN FİNANSAL KARARLARA ETKİSİ

Münevver KATKAT ÖZÇELİK¹

GİRİŞ

Her kâr odaklı kuruluş hayatta kalmak için finans konusunda alması gereken üç büyük iş kararıyla karşı karşıya kalmaktadır. Bunlar, yatırım, finansman ve temettü kararlarıdır. Bu kararlar işletmenin varlıkları, borçları, giderleri ve sermaye yapısından büyük ölçüde etkilenmektedir. Bir borç şekli olan vergi yükümlülükleri de işletme kararlarını etkilemektedir.

Bu nedenle vergi konularının yönetilmesinin dikkatli bir şekilde ele alınması gerekmektedir. Vergi yükümlülüklerinin etkin bir şekilde yönetilmesi halinde elde edilen daha fazla gelir büyümeyi hızlandırmak ve işletmeyi genişletmek için verimli alanlara yatırılabilir. Vergilendirmenin etkin biçimde yönetilmemesi ise işletmenin finansman, yatırım ve temettü kararları üzerinde olumsuz etkilere yol açabilir (Hermanson, Edwards & Maher, 1992).

Verginin yatırım ve işletme kararları üzerindeki etkisi iş türüne ve verilen belirli kararlara bağlı olup, genellikle kazanılan gelir üzerindeki vergilerin mümkün olduğunca azaltılmasıyla ilgilidir. Bu nedenle belirli vergi avantajları sunulan yatırımlar tercih edilir. Vergilerin yatırımlar üzerindeki etkisi ne kadar yatırım yapılması gerektiğine ve yatırımcının gelişmişlik düzeyine bağlıdır.

Ayrıca, işletmeler yapılandırılma biçimi (şahıs veya sermaye şirketi gibi) nedeniyle de farklı vergi yapılarına sahiptir. Daha fazla para kazanıp daha sofistike bir yatırımcı haline geldikçe, verginin yatırım ve işletme kararları üzerindeki etkisi daha önemli hale gelir. Bu nedenle, hem hangi işletme yapısının uygun olduğunu belirlemek amacıyla kuruluş aşamasında hem de vergilerin kazancı nasıl etkileyeceği ve vergi borcunun nasıl azaltılacağı konusunda bir profesyonelden yardım alınması tavsiye edilir (Rakoczy, 2019).

Temelinde yoğun teknolojik atılımların ve iletişimin bulunduğu bir süreci ifade eden globalleşme olgusu sonucunda teknoloji, pazarlama, iletişim, hukuk, kültür ve değer yargıları gibi birçok konuda yaşanan küresel ilişkiler, ulusal ekonomilerin dünya piyasalarına uyum sağlamasını gerektirdiğinden vergi uygulamaları

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi Hopa İİBF, İşletme Bölümü, mkatkat@artvin.edu.tr

vergisel teşvikleri fırsata çevirmeli, vergi oranları ile piyasa faiz oranlarını karşılaştırarak borçlanmanın vergi tasarrufu etkisinden faydalanmalı, kâr payını dağıtma veya şirket bünyesinde bırakma yönünde alternatifleri değerlendirmelidir. Vergi mevzuatının karmaşık olması ve sürekli değişmesi nedeniyle takibi zor olacağından bu konularda uzman danışmanlık şirketlerinden görüş alınması faydalı olacaktır. Diğer taraftan, mevcut vergi sistemindeki öz kaynak ve yabancı kaynakla finansmanla ilgi vergisel işlemlerdeki farklılıkların giderilmesi ve kâr paylarının dağıtımında çifte vergilendirilmenin önlenmesi amacıyla vergisel düzenlemele-
rin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Kurumsal kaldıraç üzerinde ülkeye özgül farklı etkiler olacağından gelişmiş ülkelerde bu konuda yapılan düzenlemelerden fikir alınarak ülkemiz şartlarına uygun düzenlemelerin yapılmasına ışık tutacak bilimsel çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Acınoroğlu, S. (2009). Genel Olarak Vergi Teşviklerinin Ekonomi Üzerine Etkinliği, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, Cilt:1, Sayı:2, 147-168.
2. Akgüç, Ö. (1998). *Finansal Yönetim*, Muhasebe Enstitüsü Yayın No: 65, Yenilenmiş 7. Baskı, İstanbul, Avcıol Basım-Yayın.
3. Akgüç, Ö. (2011). *Mali Tablolar Analizi*, Genişletilmiş 14. Baskı, İstanbul, Avcıol Basım Yayın.
4. Ata, H.A. & Ağ, Y. (2010). Firma Karakteristiğinin Sermaye Yapısı Üzerindeki Etkisinin Analizi, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi*, Sayı: 11, 45-60.
5. Bloomberght (2017). (27/05/2019 tarihinde <https://businessht.bloomberght.com/piyasalar/haber/1602750-kurumlar-vergisinde-indirim-trendi-adresinden-ulaşılmıştır>).
6. Burucu, H. & Öndeş, T.(2016). Türk İmalat Sanayi Firmalarının Sermaye Yapısını Etkileyen Faktörlerin Analizi, *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı:1, 201-225.
7. Ceylan, A. (1993). *İşletmelerde Finansal Yönetim*, Bursa, Ekin Kitabevi.
8. Çelik, M. ve Uyar, U. (2012). Vergi Kalkanı Değeri ve Firma Büyüme Oranı İlişkisi: Duyarlılık Analizi, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:17, Sayı:2, 393-404.
9. Demir, S. (2001). İşletmelerin Kâr Dağıtım Politikaları ve Firma Değerliliğinin Vergi Uygulamaları ile ilişkisine Teorik Bir yaklaşım, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.6, S.1, 55-71.
10. Demirhan, D. (2009). Sermaye Yapısını Etkileyen Firmaya Özgü Faktörlerin Analizi: İMKB Hizmet Firmaları Üzerine Bir Uygulama, *Ege Akademik Bakış*, Cilt:9,Sayı:2, 677-697.
11. Fıratöğlu, B. (2005). *Şirketlerin Sermaye Yapısını Etkileyen Faktörler ve Kriz Dönemlerinde Şirket Davranışlarında Meydana Gelen Değişiklikler*, Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Raporu.
12. Gencel, U. (2007). Mükelleflerin Yatırım Kararlarında Kurumlar Vergisinin Etkisinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Dokuz Eylöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:9, Sayı:3, 230-242.
13. Giray, F. (2010). *Avrupa Birliği ve Türkiye’de Vergi Oranları*, 1. Baskı, Bursa, Ezgi Kitabevi.
14. Güler, S. (2010). İstanbul Menkul Kıymetler Borsasına (İMKB) Kayıtlı Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin (KOBİ) Sermaye Yapıları Üzerine Bir Uygulama, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:15, Sayı:3, 353-371.
15. Gürdal, T. & Yavuz H. (2009). Kurumlar Vergisi Alanında Uygulanan İstisnaların Etkinliği: Sakarya Örneği, *Vergi Raporu Dergisi*, Sayı: 115, 12-22.

16. Haftacı, V. (2012). *şirketler Muhasebesi*, 3.baskı, Kocaeli, Umuttepe Yayınları.
17. Hermanson, Roger H. James Don Edwards, & Michael W. Maher. (1992). *Accounting Principles*. 5th ed. Boston MA: Richard D. Irwin, Inc.. (11/07/2019 tarihinde <https://projectclue.com/taxation/project-topics-materials-for-undergraduate-students/the-effect-of-taxation-on-business-decision-a-case-study-of-guinness-breweries,-onitsha> adresinden ulaşılmıştır).
18. İnneci, A.& Karabulut, S. (2018). Küreselleřme Sürecinde Türkiye’de Vergi Politikaları ve Vergi Gelirlerinin Bileřimindeki Deęiřim, *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakóltesi Dergisi*, Cilt 8, Sayı 2, 271-291.
19. Kaderli, Y.C. (2013). *Finansal Kararlarda Vergi Etkisi: Türkiye Uygulaması*, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi.
20. Kahraman, A. (2012). *Soru ve Cevaplarla Yeni Yatırım Teşvik Sistemi*, (27/05/2019 tarihinde <https://www.kpmgvergi.com/PDF/Yayinlar/Guncel-Yayinlar/Soru-ve-Cevaplarla-Yeni-Yatirim-Tesvik-Sistemi.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
21. Karayılmazlar, E. & Bakırtaş D. (2011). Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin yatırım Kararlarında Vergilerin Etkisi: Denizli İli İçin Bir Alan Araştırması, *TİSK Akademi*, Cilt: 6, Sayı: 11, 154-187.
22. Kıyılar, M. (1997). İşletmelerde Kar Payı Politikası ve Firma Deęeri Açısından Önemine İlişkin İMKB’de İşlem Gören şirketlere Yönelik Bir Araştırma, *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakóltesi Dergisi*, Cilt:26, Sayı:2, 121-133.
23. Lewellen, J & Lewellen, K. (2005). *Taxes and Financing Decisions*, Revision: February 2005 First draft: June 2003, (07/04/2019 tarihinde web.mit.edu/lewellen/www/Documents/Taxes.pdf adresinden ulaşılmıştır).
24. Pekaya, M. (2006). Kar Payı Dağıtımının şirket Değeri Üzerine Etkisi: İMKB 30 Endeks Hisselerine Bir Analiz, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 2, Sayı 4, 183-209.
25. Rakoczy, C. (2019). *Impact of Tax on Investment and Business Decisions*, (03/04/2019 tarihinde <https://business.lovetoknow.com/business-money-management-financial-know-how/impact-tax-investment-business-decisions> adresinden ulaşılmıştır).
26. Sağlam, N.& şengel, S. (2012), *Yeni Türk Ticaret kanununa Göre şirketler Muhasebesi*, 2. Baskı, Ankara, Detay Yayıncılık.
27. Sayılğan, G. & Doğan, M. (2005). Neden Artan Vergi Oranları İşletmeleri Borçla Finansmana Özendirir?, *Bankacılar Dergisi*, Sayı 52, 28-38.
28. Sellers, B.F & Thomas, D.W & Schulman, C.T.(1994), *Effects of Tax Policy on Corporate Financing Decisions: Integration of the Corporate and Personal Income Tax*, Tax Foundation and Ernst&Young, Washington.
29. Sherman, F. Tax Effects on Investment & Business Decisions, (16/06/2019 tarihinde <https://smallbusiness.chron.com/tax-effects-investment-business-decisions-76558.html>, adresinden ulaşılmıştır).
30. Süzen, H.Z. (2008), Kâr Dağıtımı ve Stopaj, Ayın Makalesi, *İzmir YMM Oda Başkanlığı Aylık Bülten Dizini*, Sayı:83, (16/06/2019 tarihinde <http://www.izmirymmoo.org.tr/usercontent/images/BultenMartNisan84-2008.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
31. Tekbaş, M.ř., Seval, B., Köse, A. & ark. (2014). *Finansal Yönetim ve Mali Analiz*, Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu A.ř. Yayını.
32. TİM (2012). (27/05/2019 tarihinde <https://www.tim.org.tr/tr/ihracat-yatirim-tesvikleri-yatirim-tesvik-sistemi.html> adresinden ulaşılmıştır).
33. adresinden ulaşılmıştır).
34. Thomann, C. (2014). Recent developments in Corporate Taxation in Sweden, *Nordic Tax Journal*, Issue:2, 195-214, Doi: 10.1515/ntaxj-2014-0025.
35. Türkay, İ. (2019). *Kar Payları İçin Mart/2019’da Beyanname Verilmesinin şartları*, (09/07/2019 tarihinde <https://vergialgi.net/k-r-paylari-icin-mart-2019-da-beyanname-verilmesinin-sartlari> adresinden ulaşılmıştır).
36. Yıldız, B., Gökbulut, R.İ. & Korkmaz, T. (2014). Firmalarda Temettü Politikalarını Etkileyen Unsurlar: Bist Sanayi İşletmeleri Üzerine Bir Panel Veri Uygulaması, *Ekonomik ve Sosyal Araş-*

Muhasebe Araştırmaları

- tırmalar Dergisi*, Cilt: 10, Yıl: 10, Sayı: 1, 185-206.
37. Yılğör, A.G. & Yücel E. (2007). Sermaye Yapısı Kararlarına İlişkin Mersin ve Adana İllerinde Bir Uygulama, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı:35, 1-14.
 38. Yılmaz, H. (2015). *Firmalarda Sermaye Yapısının Firma Değeri ve Performansı Üzerindeki Etkisi*, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Muhasebe Finansman Bilim Dalı Doktora Tezi.
 39. 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu.